สรุป

จากการศึกษาครั้งนี้พบว่า ส่วนใหญ่ ร้อยละ 64.0 เป็นเพศหญิง ร้อยละ29.4 อายุ 45 – 54 ปี ร้อยละ35.5จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาร้อยละ28.7จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 43.9 รายได้ครัวเรือน / เดือนไม่เกิน 10,000 บาท ร้อยละ 29.4 มีรายได้ครัวเรือน/เดือน 10,000-19,999 บาท อาชีพหลัก ร้อยละ35.9 ประกอบอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว จำนวนสมาชิกครอบครัวร้อยละ 34.1 มีสมาชิกครอบครัวจำนวน 5 คนขึ้นไป ($\overline{X}$ = 4.23 S.D = 2. 9) ร้อยละ 98.3 นับถือศาสนาพุทธ จำนวนสุนัขที่เลี้ยง 1 ตัว ร้อยละ 51.8 ($\overline{X}$ =2.08 S.D = 1.90)

ความรู้เกี่ยวกับโรคพิษสุนัขบ้า พบว่า ประชาชนมีความรู้เกี่ยวกับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าในระดับสูง ($\overline{X}$ = 8.13S.D. = 1.58)

ร้อยละ 32.7 ไม่ทราบว่า หนูเป็นพาหะนำโรคพิษสุนัขบ้าได้

ร้อยละ 25.7 ไม่ทราบว่า คนที่เป็นโรคพิษสุนัขบ้าแล้วเมื่อแสดงอาการแล้วตายทุกราย

ร้อยละ 21.3 ไม่ทราบว่า โรคพิษสุนัขบ้าเกิดในแมวได้

ร้อยละ 20.7 ไม่ทราบว่า สุนัขที่รับการฉีดวัคซีนแล้วหากถูกสัตว์ที่สงสัยว่าเป็นบ้ากัดต้องฉีดวัคซีนใหม่

การดูแลเอาใจใส่สุนัข

การเลี้ยงสุนัขร้อยละ 97.5 มีภาชนะใส่อาหารสุนัข ร้อยละ 52.6 ทำความสะอาดภาชนะใส่อาหารก่อนให้อาหารทุกครั้ง ร้อยละ 45.5 ทำความสอาดบางครั้ง การทำความสะอาดสุนัขร้อยละ 43.0 อาบน้ำโดยใช้สบู่ แชมพูเป็นประจำ ร้อยละ 52.3 อาบน้ำเมื่อสกปรก เมื่อสุนัขเจ็บป่วยร้อยละ 69.0 พาไปพบสัตวแพทย์ ร้อยละ 22.1 ซื้อยาให้กินเอง การพาสุนัขออกไปเดินเล่น ร้อยละ 49.4ทำเป็นประจำสม่ำเสมอ ร้อยละ 34.5 นานๆครั้ง/บางครั้ง การถ่ายพยาธิสุนัข ร้อยละ 47.3 บางครั้ง/นานๆครั้ง ร้อยละ 29.2 ไม่เคยถ่ายพยาธิ การหยอกล้อเล่นกับสุนัข ร้อยละ 69.0 ทำเป็นประจำสม่ำเสมอ ร้อยละ 26.9 บางครั้ง/นานๆครั้ง

การมีส่วนร่วมในการดูแลสุนัข

พบว่า ส่วนใหญ่บุคคลในครอบครัวมีส่วนร่วมในการดูแลสุนัขร้อยละ 88.7 มีส่วนร่วมในการให้อาหารสุนัขร้อยละ 85.7 อาบน้ำให้สุนัขร้อยละ 58.94 พาไปเดินเล่น ร้อยละ 30.3 พาไปพบสัตวแพทย์ร้อยละ 26.1

เพื่อนบ้านมีส่วนช่วยเหลือสนับสนุนในการดูแลสุนัขเพียงร้อยละ 17.5 ให้อาหารร้อยละ 15.8 พาไปเดินเล่นร้อยละ 2.7 อาบน้ำให้สุนัขร้อยละ 2.1 พาไปพบสัตวแพทย์ร้อยละ 1.1

การพาสุนัขไปรับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า

สุนัขได้รับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า ครบทุกปีตรงตามกำหนดร้อยละ 58.6 ไม่ตรงตามกำหนดร้อยละ 35.8 ไม่เคยฉีดร้อยละ 5.6 ผู้ที่นำสุนัขไปรับการฉีดวัคซีนร้อยละ 61.2 เป็นเจ้าของสุนัข ร้อยละ 34.3 คนในครอบครัว รับบริการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า ร้อยละ 45.5 จากคลีนิครักษาสัตว์ ร้อยละ14.5เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ สาเหตุสำคัญที่สุดในการนำสุนัขไปรับบริการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า ร้อยละ92.8 กลัวติดโรคพิษสุนัขบ้า ร้อยละ5.5 ปฏิบัติตามพ.ร.บ. โรคพิษสุนัขบ้า การเดินทางพาสุนัขไปรับบริการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า ร้อยละ 18.8 ไม่สะดวกร้อยละ 37.3 สะดวกปานกลาง ร้อยละ 43.9 สะดวกมาก สาเหตุสำคัญที่ไม่นำสุนัขไปรับบริการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า ร้อยละ 53.6ไม่สะดวกร้อยละ 25.0 จับสุนัขไม่ได้

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการนำสุนัขไปรับการวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ไดแก่ การดูแลเอาใจใส่สุนัข ความสะดวกในการเดินทางพาสุนัขไปฉีดวัคซีน ความรู้เกี่ยวกับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติประมาณร้อยละ 28.5 ($R^2 = 0.285$) สามารถเขียนสมการทำนายได้ดังนี้

$$Y = 0.33 + 0.078\ X1 + 0.216\ X2 + 0.056\ X3$$

วิจารณ์ผลการวิจัย

จากการศึกษาความรู้ของประชาชนเกี่ยวกับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า ร้อยละ 32.7 ไม่ทราบว่า หนูเป็นพาหะนำโรคพิษสุนัขบ้าได้ ร้อยละ 20.7 ไม่ทราบว่า สุนัขที่รับการฉีดวัคซีนแล้วหากถูกสัตว์ที่สงสัยว่าเป็นบ้ากัดต้องฉีดวัซีนใหม่ ร้อยละ 25.7 ไม่ทราบว่า คนที่เป็นโรคพิษสุนัขบ้าแล้วเมื่อแสดงอาการแล้วตายทุกราย ร้อยละ 21.3 ไม่ทราบว่าโรคพิษสุนัขบ้าเกิดในแมวได้ จะเห็นได้มีประชาชนยังขาดความรู้ในส่วนสาระสำคัญของการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า การถ่ายพยาธิร้อยละ 29.2 ไม่เคยถ่ายพยาธิซึ่งจากการศึกษาของพงศ์ศักดิ์และคณะ (2545)พบว่าประชาชนที่เลี้ยงสุนัขในเขตกรุงเทพมหานครไม่เคยถ่ายพยาธิร้อยละ 32.3 แสดงว่าประชาชนยังไม่เห็นความสำคัญของการถ่ายพยาธิในสุนัข การถ่ายพยาธิให้สุนัขเป็นประจำจะทำให้สนัขมีสุขภาพแข็งแรงทำให้สามารถสร้างภูมิคุ้มกันโรคพิษสุนัขบ้าได้สูงขึ้น สุนัขได้รับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า ร้อยละ 5.6 ไม่เคยฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า ร้อยละ 35.8 ฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าไม่ตรงตามกำหนด จะเห็นว่า สุนัขที่เลี้ยงร้อยละ 41.4 ได้รับวัคซีนไม่ถูกต้องภูมิคุ้มกันอาจไม่สูงพอในภาพรวมของการป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าที่มีสุนัขจรจัดอยู่ในกรุงเทพมหานครการสร้างภูมิคุ้มกันให้ครอบคลุมประชากรสุนัขอย่างน้อย 75% ของประชากรสุนัขที่ต้องมีภูมิคุ้มกันที่สามารถป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า WHO (1992) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการนำสุนัขไปรับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าของประชาชนในเขต กรุงเทพมหานคร คือ การดูแลเอาใจใส่สุนัข ความสะดวกในการเดินทางพาสุนัขไปฉีดวัคซีน ความรู้เกี่ยวกับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า สอดคล้องกับผลการศึกษาของพงศ์ศักดิ์ สอดคล้องกับผลการศึกษาของพงศ์ศักดิ์และธำรงค์ (2549) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการนำสุนัขไปรับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าของประชาชนในจังหวัดเลย ได้แก่ความสะดวกในการเดินทางพาสุนัขไปฉีดวัคซีน

ข้อเสนอแนะ

กรุงเทพมหานครควรมีนโยบายการป้องกันและกำจัดโรคพิษสุนัขบ้าอย่างชัดเจน ต้องจัดสรรงบประมาณในการรณรงค์ฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าอย่างทั่วถึงโดยการออกหน่วยเคลื่อนที่ออกบริการอำนวยความสะดวกบริการอย่างครอบคลุมเต็มพื้นที่กรุงเทพมหานครและรณรงค์ให้ประชาชนถ่ายพยาธิสุนัขอย่างสม่ำเสมอ รณรงค์ให้ความรู้เรื่องการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าให้แก่ประชาชน ควรเริ่มมาตรการจดทะเบียนสุนัขและควบคุมประชากรสุนัขจรจัดอย่างจริงจังเพื่อลดจำนวนประชากรสุนัขจรจัดเพื่อให้มีจำนวนลดลงพร้อมทั้งรณรงค์ให้ประชาชนเปลี่ยนทัศนคติในการเลี้ยงสุนัขต้องรับผิดชอบและเอาใจใส่ในการดูแลสุนัขอย่างแท้จริง